

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

เป็นที่น่าสังเกตว่าในภาษาไทยมีประโยคชนิดหนึ่งซึ่งมีคำเชื่อมถึง 2 ชนิดปรากฏอยู่ในประโยคเดียวกัน คือ คำเชื่อมของสังกรประโยค (subordinating connective) เช่น แม้ ถึง และคำเชื่อมของอเนกสรรประโยค (coordinating connective) เช่น แต่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) แม้ เขาจะคุกเข่าอ้อนวอน แต่ ฉันก็จะไม่ให้อภิษเขา
- (2) ถึง เขาจะคุกเข่าอ้อนวอน แต่ ฉันก็จะไม่ให้อภิษเขา

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า อนุพจน์ที่ตามหลัง แต่ ไม่ได้แจ้งความหมายของอนุพจน์ที่อยู่หน้า แต่ โดยตรง หากแต่แจ้งผลที่คาดหมายได้ตามปกติของเงื่อนไขที่แสดงการยอมให้ (concession) อันได้แก่การยอม "คุกเข่าอ้อนวอน" ก็คือ ฉันก็จะให้อภิษเขา แต่อนุพจน์ที่ตามมากลับมีความหมายว่า แม้จะเกิดการยอมให้และลงทุน "คุกเข่าอ้อนวอน" แต่ผู้พูดก็ยังยืนยันความคิดของตนที่จะ "ไม่ให้อภิษเขา"

จากข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้น แสดงว่า ประโยคเช่นนี้มีลักษณะด้านอรรถศาสตร์ และ วากยสัมพันธ์ ที่ไม่สามารถระบุชัดเจนได้ว่าเป็นประโยคชนิดใด กล่าวคือ ในด้านอรรถศาสตร์ ประโยคดังกล่าว แสดงการอ้างที่คล้ายการอ้างเงื่อนไข แต่ไม่ใช่กลับเป็นการอ้างผลที่คาดหมายได้จากเงื่อนไข ซึ่งเป็นลักษณะที่กำกวมระหว่างประโยคเงื่อนไข (conditional sentences) และ ประโยคขัดแย้ง (contradictory sentences) ส่วนในด้านวากยสัมพันธ์ ประโยคดังกล่าวแสดงทั้งคำเชื่อมของสังกรประโยค และคำเชื่อมของอเนกสรรประโยค จึงทำให้เกิดลักษณะผสมของ สังกรประโยค (complex sentences)

และ อเนกตรรกประโยค (compound sentences) ดังนั้น จึงน่าสนใจที่จะศึกษาและจำแนกให้ชัดเจนว่าในทางอรรถศาสตร์ ประโยคเช่นนี้เป็นประโยคเงื่อนไข หรือ ประโยคขัดแย้ง และในทางวากยสัมพันธ์ ประโยคเช่นนี้เป็นสังกรประโยค หรือ อเนกตรรกประโยค

ปรากฏการณ์ พบในภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน และมีชื่อเรียกว่า concessive sentences และ concessives ในวิทยานิพนธ์นี้จะเรียกเป็นภาษาไทยว่า ประโยคเงื่อนไขเพื่อสั้นอื่น ซึ่งผู้ศึกษาจะกล่าวถึงคำจำกัดความและรายละเอียดอื่นๆ ตามที่ได้มีผู้ศึกษาไว้ ในการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2

1.2 สมมติฐานของการศึกษา

- 1) ประโยคเงื่อนไขเพื่อสั้นอื่นมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เป็นสังกรประโยค
- 2) ประโยคเงื่อนไขเพื่อสั้นอื่นสามารถจำแนกเป็นแบบย่อยได้ทั้งด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) วิเคราะห์คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และจำแนกประโยคเงื่อนไขเพื่อสั้นอื่นตามเกณฑ์วากยสัมพันธ์
- 2) วิเคราะห์คุณสมบัติทางอรรถศาสตร์และจำแนกประโยคเงื่อนไขเพื่อสั้นอื่นตามเกณฑ์อรรถศาสตร์

1.4 ขอบเขตการศึกษา

- 1) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากปริเฉทเรื่องเล่า และ ปริเฉทแสดงทัศนคติในนิตยสาร จำนวน 6 ฉบับ
- 2) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลที่ตีพิมพ์ในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงตุลาคม 2536 เท่านั้น

3) ศึกษาเฉพาะประโยคแสดงการยืนยันที่มีเงื่อนไขเท่านั้น เช่น **ถึงฉันทจะจน** แต่**ก็**ห้อง**ใน**ศึก**คี่**ศรี ไม่ศึกษาประโยคแสดงการยืนยันที่ไม่มีเงื่อนไข เช่น **เขาไม่เคย** **เวียนหนังสือ** แต่**ก็**อ่าน**ออก**เขียน**ได้**

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของประโยคเงื่อนไขเพื่อยืนยัน
- 2) ให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายของประโยคเงื่อนไขเพื่อยืนยัน
- 3) เป็นแนวทางที่จะศึกษาประโยคลักษณะอื่นๆ ต่อไป

1.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินประโยคเงื่อนไขเพื่อยืนยัน พิจารณาจาก
 - 1.1 คำเชื่อม กล่าวคือ ต้องเป็นประโยคที่ปรากฏคำเชื่อมที่มีความหมายแสดงถึงการขัดแย้ง และเงื่อนไข เช่น **แม้ ถึงแม้ ถึง ขนาด ให้ ต่อให้ ทั้งๆที่ ทั้งๆ ทั้งที่ ไม่ว่า**
 - 1.2 ความหมาย กล่าวคือ ต้องมีอนุพจน์หนึ่งที่เป็นเงื่อนไขแสดงการยอมอ่อนข้อเพื่อให้มีอีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดตามเงื่อนไข และมีอีกอนุพจน์หนึ่งที่มีข้อความแสดงการยืนยันและค้ำความคาดหมายตามเงื่อนไข
- 2) แหล่งข้อมูล ได้จาก ปริเฉทเรื่องเล่า และปริเฉทแสดงทัศนคติในนิตยสารที่ตีพิมพ์ช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2536 จำนวน 6 ฉบับ ได้แก่
 1. นิตยสารบางกอก ปีที่ 36 ฉบับที่ 1848 ประจำวันที่ 18 ตุลาคม 2536 จำนวน 60 หน้า
 2. นิตยสารสกุลไทย ปีที่ 39 ฉบับที่ 2032 ประจำวันที่ 28 กันยายน 2536 จำนวน 132 หน้า
 3. นิตยสารกุลสตรี ปีที่ 23 ฉบับที่ 546 ปักษ์แรก เดือนตุลาคม 2536 จำนวน 192 หน้า

4. นิตยสารดิฉัน ปีที่ 17 ฉบับที่ 396 ประจำวันที่ 31 สิงหาคม 2536 จำนวน 360 หน้า
5. นิตยสารขวัญเรือน ปีที่ 25 ฉบับที่ 524 ปักซ์หลัง เดือนกันยายน 2536 จำนวน 358 หน้า
6. นิตยสารหญิงไทย ปีที่ 18 ฉบับที่ 432 ปักซ์แรก เดือนตุลาคม 2536 จำนวน 244 หน้า

3) จำนวนข้อมูลที่เกิดขึ้นทั้งหมด 467 ประโยค

1.7 คำจำกัดความของคำศัพท์

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ จะกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ สาขาที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ ดังต่อไปนี้

คำเชื่อม (connective) คือ คำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏในแต่ละอนุภาคในประโยคเดียวกัน ในวิทยานิพนธ์นี้ มีคำเชื่อม 2 ชนิด คำเชื่อมของสังกรประโยค (subordinating connective) เช่น ถึง ต่อให้ และ คำเชื่อมของอเนกสรรประโยค (coordinating connective) เช่น แต่

อนุภาคอิสระ (independent clause) คือ อนุภาคที่ประกอบด้วยกริยาสำคัญของประโยค มีความหมายเป็นเอกเทศ เช่นประโยค "ฉัน เกลียด ผู้ชายที่ยืนอยู่ตรงนั้น" อนุภาคอิสระในประโยคนี้คือ "ฉันเกลียดผู้ชาย" มีคำกริยา "เกลียด" เป็นกริยาสำคัญของประโยค มีความหมายเป็นเอกเทศสมบูรณ์ในตัวเอง "ที่ยืนอยู่ตรงนั้น" เป็น อนุภาคไม่อิสระ หรือเรียกว่า อนุประโยค

เอกรรพประโยค (sentence) คือ กลุ่มคำที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ประกอบด้วย ภาคประธาน และภาคแสดง ภาคประธาน คือ ส่วนของประโยคที่มีหน้าที่แสดงอาการ หรือพูด สิ่งหนึ่งสิ่งใด อาจมีลักษณะเป็นคำนาม คำสรรพนาม นามวลี หรือ อนุภาคก็ได้ ภาคแสดง คือ ส่วนของประโยคที่บอกให้ทราบว่าประธานทำอะไร หรือ เป็นอะไร อาจจะมีลักษณะเป็นคำกริยา/กริยาลีแสดงสภาพ หรือ คำกริยา/กริยาลีแสดงอาการ ก็ได้

อนุภาค (clause) คือ คำรวมสำหรับเรียกเอกรรตประโยค ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของ สัจกรประโยค และอเนกรรตประโยค

สัจกรประโยค (complex sentence) คือ ประโยคที่ประกอบด้วยอนุภาคสองอนุภาคขึ้นไปรวมกันเข้าเป็นประโยคเดียว โดยมีคำเชื่อมนำอนุภาคหนึ่งให้เป็นอนุประโยค ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของอีกอนุภาคหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นมุขยประโยค

อเนกรรตประโยค (compound sentence) คือ ประโยคที่ประกอบด้วยอนุภาคอิสระมากกว่าหนึ่งอนุภาคในประโยคเดียวกันโดยมีคำเชื่อม เช่น และ แต่ ทำหน้าที่เชื่อมอนุภาค และ อนุภาคอิสระเหล่านั้นมีสถานภาพเท่าเทียมกัน ไม่มีอนุภาคใดทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบของอนุภาคใด

อเนกรรตประโยคแย้งความ (contradictory compound sentence) คือ ประโยคที่ประกอบด้วยอนุภาคอิสระมากกว่าหนึ่งอนุภาค และความหมายของอนุภาคเหล่านั้นขัดแย้งกัน มักปรากฏคำเชื่อม แต่ เสมอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย